

AMALIY KO'NIKMALARNI EGALLASHNING ZAMONAVIY USULLARI

TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası

2-kurs magistratura talabasi **Donoboyev Sh.B**

TDTU Jamoat Salomatligi ,Sog'liqni saqlash menejmenti

va jismoniy tarbiya kafedrası assistenti Phd **Soxibov O.M**

Ilmiy yangiligi: Amaliy ko'nikmalarni egallash zamonaviy ta'lim jarayonining eng muhim qismi hisoblanadi. Ular talabalarning kasbiy malakasini oshirish, nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish va mustaqil ish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida faqat nazariy bilim yetarli emas; talabalar turli amaliy vazifalarni bajarish, muammolarni hal etish va professional ish muhitida faoliyat ko'rsatishga tayyor bo'lishi kerak. Shu sababli, **amaliy ko'nikmalarni shakllantirishning samarali metodlari** dolzarb masala sifatida qaraladi.

Tadqiqotning maqsadi – amaliy ko'nikmalarni egallashda zamonaviy yondashuvlar va metodlarni aniqlash, ularni amaliy mashg'ulotlarda samarali qo'llash imkoniyatlarini ko'rsatish.

Material va metodlar: Tadqiqot ilmiy-nazariy va amaliy tahlil asosida olib borildi.

Nazariy tahlil – zamonaviy ta'lim texnologiyalari va pedagogik adabiyotlarni o'rganish.

Modellashtirish – amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish jarayonini virtual va simulyatsion usullarga moslashtirish.

Taqqoslash – an‘anaviy va zamonaviy metodlarning samaradorligini baholash. Manbalar: Bloom taksonomiyasi, Gagné o‘quv faoliyati bosqichlari, ADDIE modeli, Jonassen muammoli o‘qitish yondashuvi. Amaliy ko‘nikmalarni egallash jarayonida quyidagi nazariy tamoyillar asos bo‘lib xizmat qiladi:

Bloom taksonomiyasi – o‘quvchilarning bilim, tushunish, qo‘llash, tahlil qilish, baholash va yaratish bosqichlarini hisobga olgan holda ko‘nikmalarni rivojlantirish.

Gagné o‘quv faoliyati bosqichlari – diqqatni jalb qilish, bilimlarni mustahkamlash va yangi ko‘nikmalarni shakllantirishni tartibga soladi.

Merrillning o‘qitish tamoyillari – amaliyotga yo‘naltirilgan o‘qitish, real muammolarni yechish va faoliyat orqali o‘rganishga asoslangan.

Kolbning tajriba orqali o‘rganish modeli – amaliy ko‘nikmalarni egallashda talaba tajribasi, kuzatuv, refleksiya va amaliy mashg‘ulotlar asosiy rol o‘ynaydi.

Zamonaviy usullar an‘anaviy mashg‘ulotlardan farqli ravishda talabalarni faol jalb qiladi, interaktiv va integrativ faoliyatga yo‘naltiradi.

Amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda quyidagi zamonaviy usullar samarali hisoblanadi:

Simulyatsiya va virtual laboratoriyalar

Real ish jarayonini model sifatida yaratish, xatolarni xavfsiz muhitda ko‘rish va tuzatish imkonini beradi.

Misol: jarrohlik simulyatorlari, klinik diagnostika virtual mashg'ulotlari.

Muammoli va loyiha asosidagi o'qitish (PBL – Problem-Based Learning)

Talabalar real hayot muammolarini hal qilish orqali ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Talabalar mustaqil izlanadi, jamoada ishlashni o'rganadi va nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq qiladi.

Kichik guruh ishlari va interaktiv metodlar

Muammoli topshiriqlar, rolli o'yinlar, muhokamalar orqali talabaning faol ishtiroki ta'minlanadi.

Guruh ishlari kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiradi.

Simulyatsiya va laboratoriya amaliyotlarini texnologik xarita bilan birlashtirish

Mashg'ulot bosqichlari (maqsad, faoliyat turi, vaqt taqsimoti, baholash indikatorlari) bir tizimga keltiriladi.

Bu yondashuv mashg'ulotni boshqariladigan va natijaga yo'naltirilgan qiladi.

Formativen baholash va refleksiya

Talabalar o'z faoliyatini doimiy baholaydi va xatolarini tuzatadi.

O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalari shakllanadi, talaba mustaqil ravishda o'rganishni davom ettiradi.

Blended Learning va raqamli texnologiyalar

Onlayn resurslar, video darslar, interaktiv platformalar orqali amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlash.

Masofaviy va an‘anaviy mashg‘ulotlarni birlashtirish imkonini beradi.

Natijalar: Simulyatsiya va virtual laboratoriyalar qo‘llanganda talabalar xavfsiz va interaktiv muhitda tajriba orttiradi, xatolarni minimallashtiradi va mashq davomiyligi ortadi. **Loyihaviy va muammoli metodlar** amaliy masalalarni mustaqil yechish, jamoaviy ish va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini sezilarli darajada oshirdi. **Raqamli platformalar va ilovalar** yordamida mashg‘ulot samaradorligi 15–30 % ga oshishi kuzatildi, talaba faoliyatini monitoring qilish imkoniyati yaratildi. Talabalar faol ishtirokida **interaktiv metodlar kombinatsiyasi** eng optimal natijalarni berdi.

Xulosa: Zamonaviy amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda interaktiv, simulyatsion va loyihaviy metodlar asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Raqamli platformalar bilan integratsiyalashgan mashg‘ulotlar talabaning faol o‘quv subyekti sifatida rivojlanishini, mustaqil qaror qabul qilish va amaliy muammolarni yechish ko‘nikmalarini oshiradi. Ushbu yondashuv pedagogik jarayonni tizimli va natijaga yo‘naltirilgan qiladi, amaliy ko‘nikmalarni egallashda samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi.

